

Asmeninės pagalbos teikimo kokybės tyrimas

1. Tyrimo metodologija

Siekiant ištirti asmeninės pagalbos gavėjų pasitenkinimą jiems teikiama asmenine pagalba, buvo pasirinktas kiekybinio tyrimo tipas, naudotas metodas – anketinė apklausa. Tyrimo instrumentas – anketa su uždaro ir atviro tipo klausimais (pateikta 1 priede).

Tyrimui atlikti sudarytą klausimyną sudaro šie klausimų blokai:

1. Socialinis - demografinis blokas, kurį sudaro klausimai apie tyrimo dalyvių socialines ir demografines charakteristikas: lytis, amžius, gyvenamosios vietos savivaldybė, negalios rūšis.

2. Klausimų blokas apie gaunamą asmeninę pagalbą. Šį klausimų bloką sudaro klausimas apie tai iš kur respondentai sužinojo apie galimybę gauti asmeninio asistento pagalbą, klausimas ar respondentams reikia primokėti už asmeninę pagalbą bei klausimai apie tai kokią konkrečiai asmeninio asistento pagalbą gauna tyrimo dalyviai.

3. Klausimų blokas apie tai kaip asmeninės pagalbos gavėjai vertina jiems teikiamą asmeninio asistento pagalbą. Šį klausimų bloką taip pat sudaro klausimas apie tai, kaip pasikeitė respondentų gyvenimo kokybė pradėjus naudotis asmeninio asistento pagalbą bei klausimas apie tai kokios asmeninio asistento pagalbos trūksta.

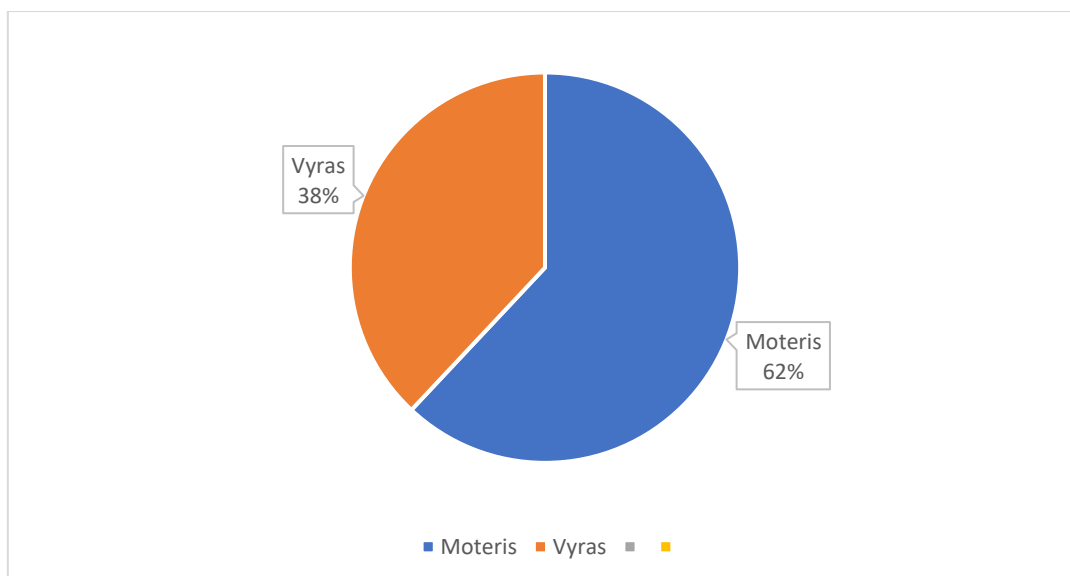
Tyrimo atlikimo būdas – apklausa internetu bei paštu. Tyrimas buvo atliekamas 2022 m. lapkričio mėnesį. Siekiant, kad kuo didesnė dalis asmenų, gaunančių asmeninę pagalbą, sudalyvautų tyrime, buvo pasirinktas mišrus tyrimo atlikimo būdas, pasitelkiant visų Lietuvos savivaldybių, kuriose teikiama asmeninė pagalba, asmeninės pagalbos tiekėjus. Interneto patalpintos anketos nuoroda, kartu su popieriniu anketos variantu buvo išsiųsta 75 asmeninės pagalbos teikėjams. Į anketos klausimus atsakė 1035 respondentai, kurių atsakymai analizuojami šiame tyrime.

Tyrimo duomenys statistiškai apdoroti naudojantis Microsoft Excel Office kompiuterine programa.

2. Tyrimo rezultatai

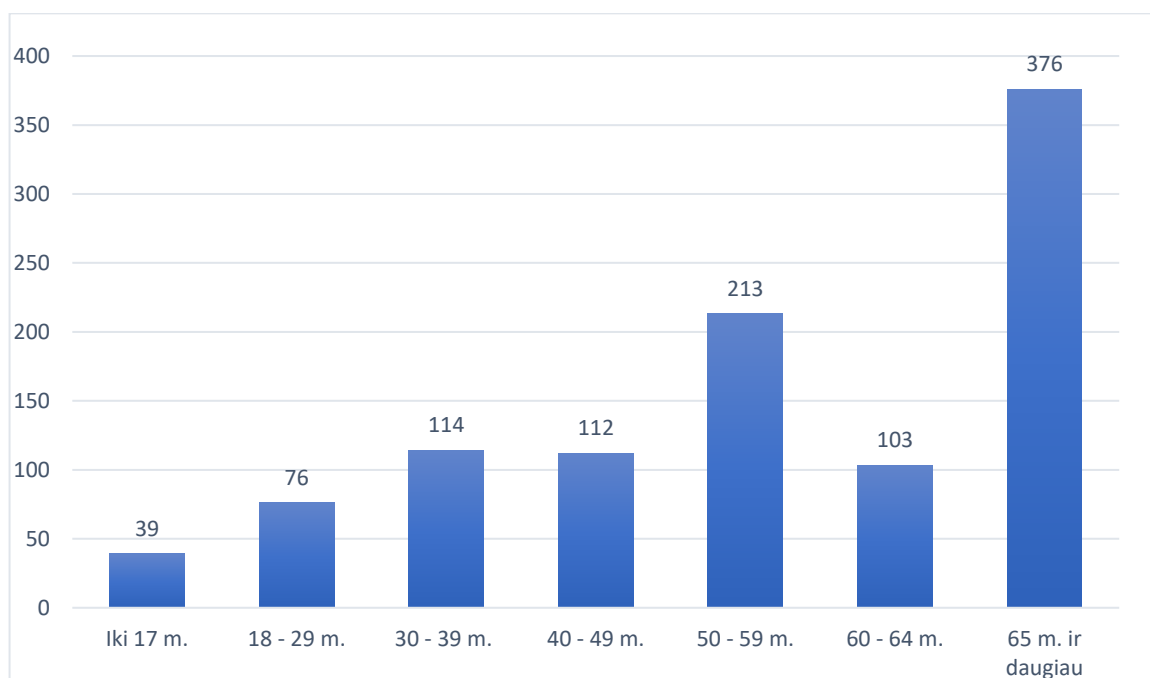
Siekiant išsiaiškinti asmeninės pagalbos gavėjų pasitenkinimą jiems teikiama asmenine pagalba, tyrimui buvo pasirinkti asmeninės pagalbos gavėjai. Į išsiųstos anketos klausimus atsakė **1035** asmeninės pagalbos gavėjai (ar jų globėjai). Tai sudaro **74 proc.** nuo visų asmeninės pagalbos gavėjų (2022 m. III ketv. duomenimis asmeninę pagalbą gavo 1395 asmenys).

Iš 1035 tyrime dalyvavusių asmeninės pagalbos gavėjų, 62 proc. (N=644) respondentų sudarė moterys ir 38 proc. (N=391) vyrų (žr. 1 pav.).

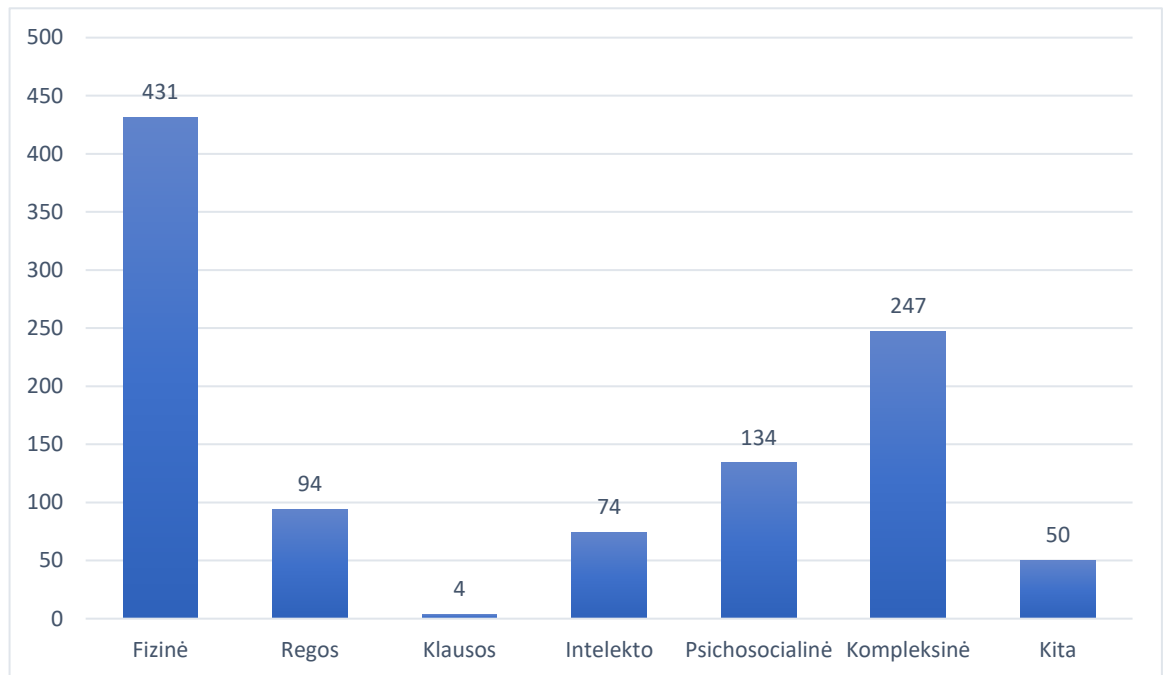
1 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal lytį (proc.)

Didžiąją dalį tyrimo dalyvių sudarė 65 ir daugiau metų amžiaus grupei priklausantys respondentai, tai sudarė 36 proc. (N=376) respondentų. 60 – 64 metų amžiaus grupei priklauso 10 proc. (N=103) respondentų. 50 – 59 metų amžiaus grupei – 21 proc. (N=213) respondentų. 40 – 49 metų amžiaus grupei – 11 proc. (N=112) respondentų. 30 – 39 metų amžiaus grupei – 11 proc. (N=114) respondentų. 18 – 29 metų amžiaus grupei – 7 proc. (N=76) respondentų. 4 proc. (N=39) nurodė esantys iki 17 metų amžiaus (žr. 2 pav.).

2 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal amžių (N)

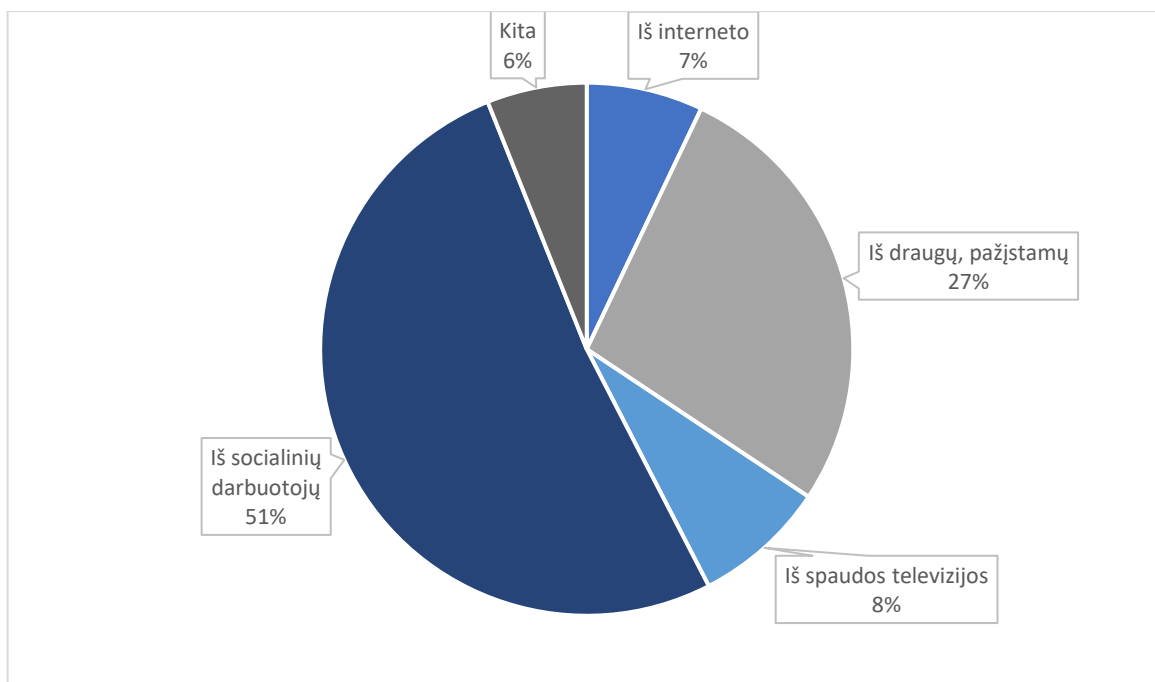
Analizuojant respondentų atsakymus apie turimą negalios rūšį, pastebima tendencija, kad didžiąją dalį respondentų sudarė fizinę negalią turintys asmenys, tai sudarė 42 proc. (N=431) respondentų. 24 proc. (N=247) respondentų sudarė kompleksinę negalią turintys asmenys. Psichosocialinę negalią turintys asmenys sudarė 13 proc. (N=134) respondentų. 9 proc. (N=94) sudarė regėjimo negalią turintys asmenys. 7 proc. (N=74) respondentų sudarė intelektualinę negalią turintys asmenys. Tik 0,39 proc. (N=4) respondentų sudarė klausos negalią turintys asmenys (žr. 3 pav.).

3 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal negalios rūšį (N)

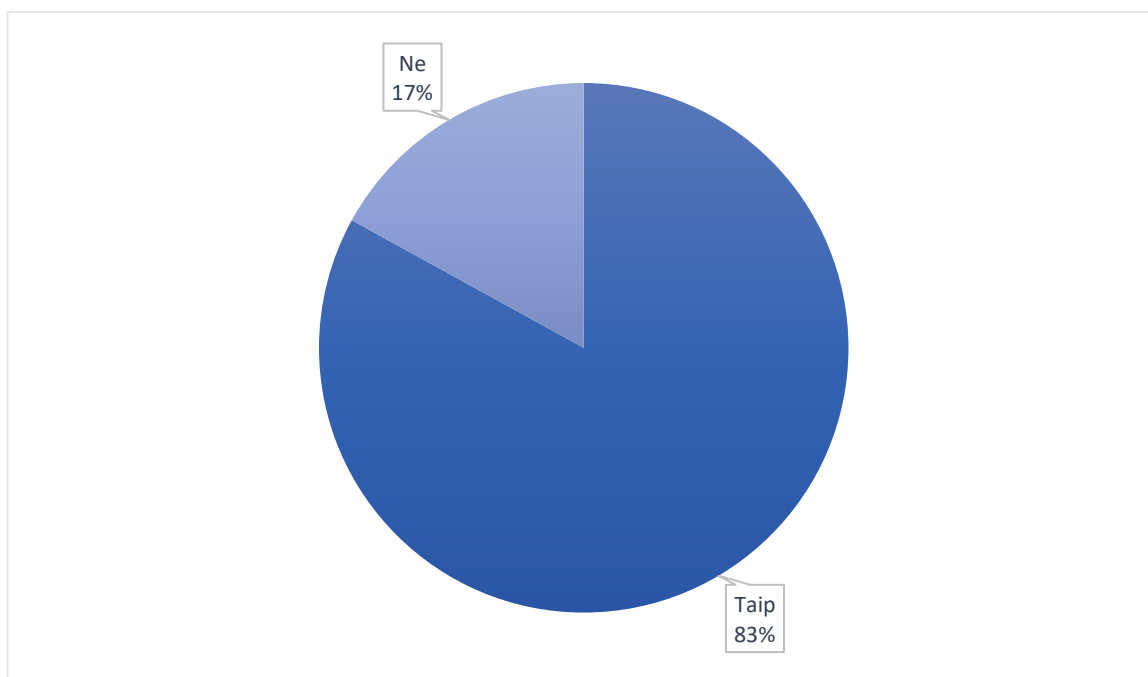
Analizuojant respondentų pasiskirstymą pagal negalios rūšį, pabrėžtina, kad tik labai maža dalis (0,39 proc.) respondentų sudarė klausos negalią turintys asmenys. Galima daryti prielaidą, kad klausos negalią turintys asmenys retai naudojami asmenine pagalba, nes jiems yra suteikiamos kitos reikalingos pagalbos formos (Lietuvių gestų kalbos vertimo paslaugos, atvejo vadyba klausos negalią turintiems asmenims).

Analizuojant asmeninės pagalbos gavėjų atsakymus apie tai iš kur jie sužinojo apie asmeninės pagalbos paslaugas, pastebima tendencija, kad asmeninės pagalbos gavėjai apie asmeninės pagalbos paslaugas dažniausiai sužino iš socialinių darbuotojų – 51 proc. (N=623) respondentų. 27 proc. (N=333) respondentų nurodė, kad apie asmeninę pagalbą sužinojo iš draugų, pažįstamų. 8 proc. (N=103) respondentų nurodė, kad apie asmeninę pagalbą sužinojo iš spaudos, televizijos. 7 proc. (N=88) apklaustųjų nurodė, kad apie asmeninę pagalbą sužinojo iš interneto (žr. 4 pav).

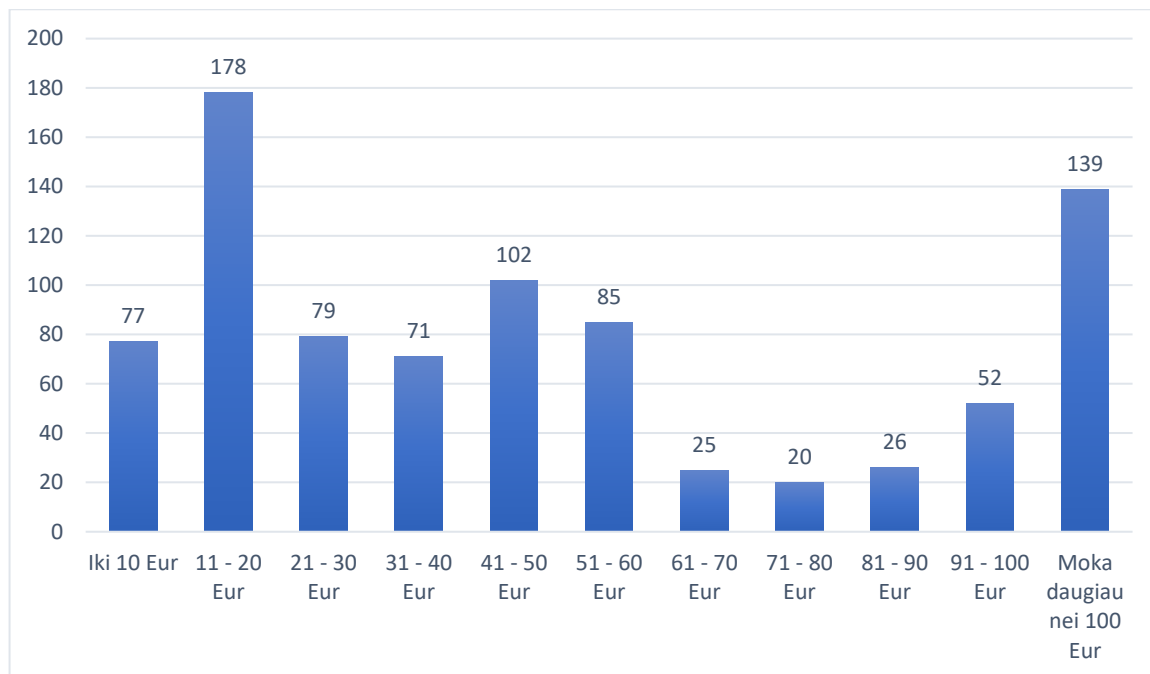
4 pav. Respondentų pasiskirstymas apie tai iš kur jie sužinojo apie asmeninę pagalbą (N)

Tyrimo dalyvavusių asmeninės pagalbos gavėjų buvo klausiama ar jiems reikia primokėti už asmeninės pagalbos paslaugas. Analizuojant respondentų atsakymus, pastebima tendencija, kad tik nedidelė dalis respondentų – 17 proc. (N=175) neturi primokėti už asmeninę pagalbą. 83 proc. (N=859) nurodė, kad turi primokėti už asmeninę pagalbą (žr. 5 pav.).

5 pav. Ar Jums reikia primokėti už asmeninę pagalbą? (N)

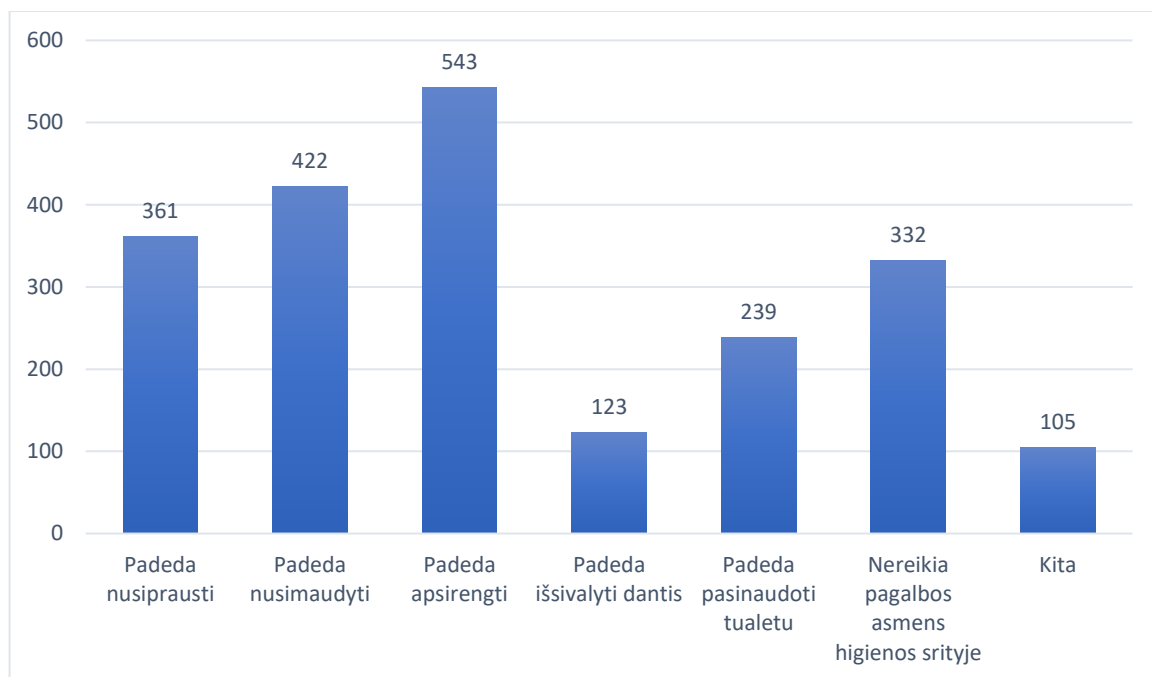
Analizuojant respondentų atsakymus apie tai kiek jiems tenka kas mėnesį primokėti už asmeninę pagalbą, pastebina, kad didžioji dalis asmeninės pagalbos gavėjų (21 proc. (N=178)), mokančių už asmeninę pagalbą nurodė, kad už asmeninę pagalbą primoka nuo 11 iki 20 Eur. Taip pat didelė dalis respondentų (16 proc. (N=139)) nurodė, kad už asmeninę pagalbą moka daugiau negu 100 Eur. (žr. 6 pav.)

6 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tai kiek jiems kas mėnesį tenka primokėti už asmeninę pagalbą (N)

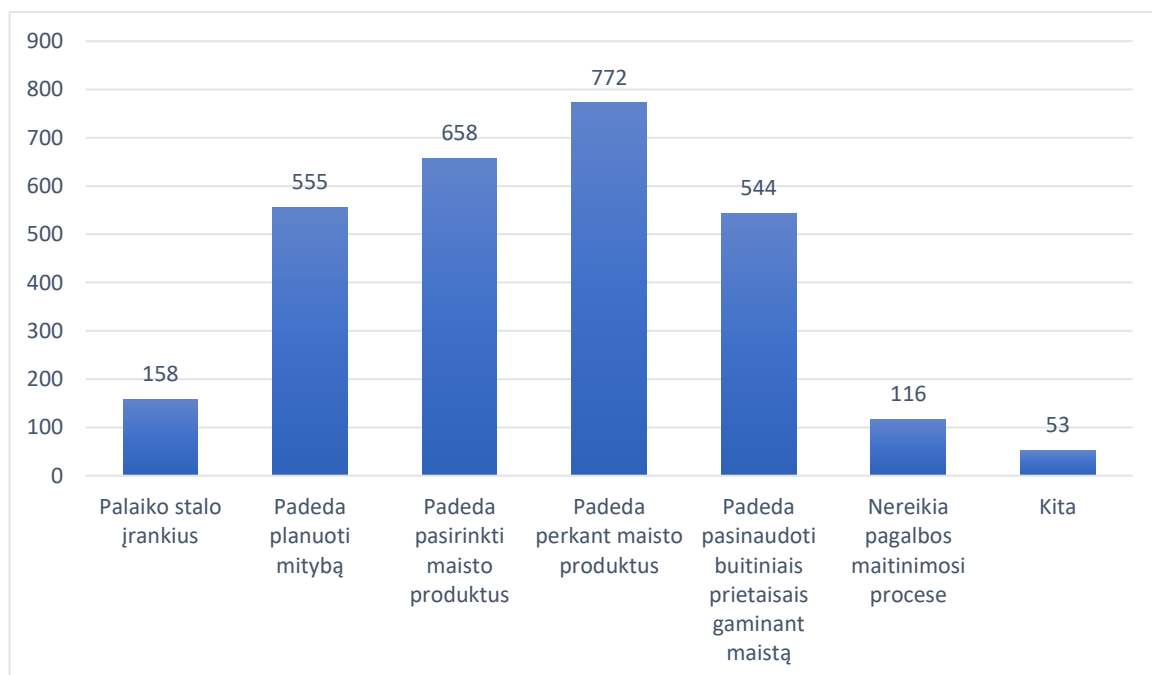
Apibendrinant tai kiek asmeninės pagalbos gavėjai dažniausiai kas mėnesį turi primokėti už asmeninę pagalbą, nerimą kelia tai, kad didelė dalis asmeninės pagalbos gavėjų už asmeninę pagalbą moka daugiau nei 100 Eur. Tokią tendenciją galima sieti su tuo, kad galimai šie asmenys gauna didesnes pajamas negu kiti asmeninės pagalbos gavėjai ir / arba gauna asmeninę pagalbą daugiau valandų negu kiti asmeninės pagalbos gavėjai. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2021 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. A1-478 „Dėl Lietuvos Respublikos neįgalųjų socialinės integracijos įstatymo 25-1 straipsnio įgyvendinimo“ patvirtinto neįgaliojo mokėjimo už asmeninę pagalbą dydžio nustatymo tvarkos aprašo 11 punktu, asmens mokėjimo už asmeninę pagalbą dydis negali viršyti 20 procentų asmeninės pagalbos teikimo išlaidų dydžio ir negali būti didesnis negu 20 procentų asmens pajamų, nustatytų ir apskaičiuojamų vadovaujantis Socialinių paslaugų įstatymo 30 straipsniu. Vadovaujantis to paties tvarkos aprašo 12 punktu, asmeniui, kurio pajamos yra mažesnės negu 2 valstybės remiamų pajamų (toliau – VRP) dydžiai, asmeninė pagalba teikiama nemokamai.

Analizuojant tyrimo dalyvių atsakymus apie tai kokią pagalbą higienos srityje jiems teikia asmeninis asistentas, pastebima, kad asmeninis asistentas dažniausiai (N=543) teikia pagalbą apsirengiant, nusimaudant (N=422) ir nusiprausiant (N=361). Tik nedidelė dalis respondentų nurodė, kad asmeninis asistentas padeda jiems išsivalyti dantis (N=123) (žr. 7 pav.).

7 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tai kokią pagalbą higienos srityje jiems teikia asmeninis asistentas (N)

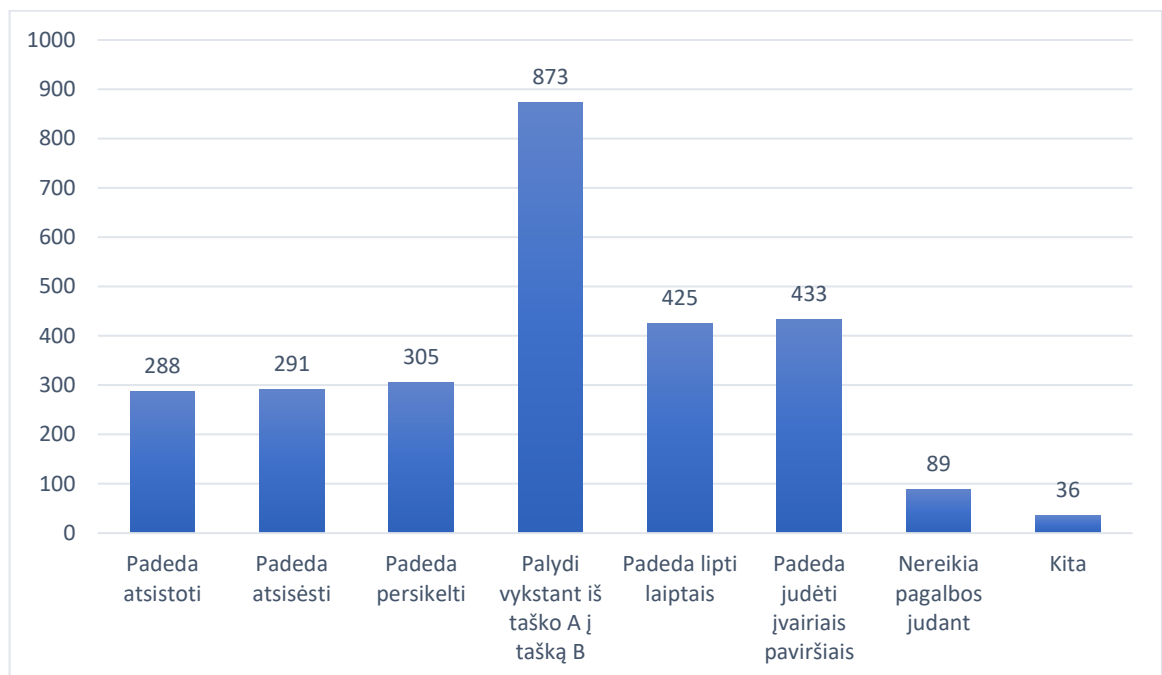
Analizuojant respondentų atsakymus apie tai kokią pagalbą maitinimosi procese jiems teikia asmeninis asistentas, atkreiptinas dėmesys, kad asmeninis asistentas dažniausiai padeda perkant maisto produktus (N=772), pasirenkant maisto produktus (N=658), planuojant mitybą (N=555), naudojantis buitinais prietaisais gaminant maistą (N=544). Tik nedidelė dalis respondentų nurodė, kad asmeninis asistentas padeda jiems palaikydamas stalo įrankius (N=158) (žr. 8 pav.).

8 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tai kokią pagalbą maitinimosi procese jiems teikia asmeninis asistentas (N)

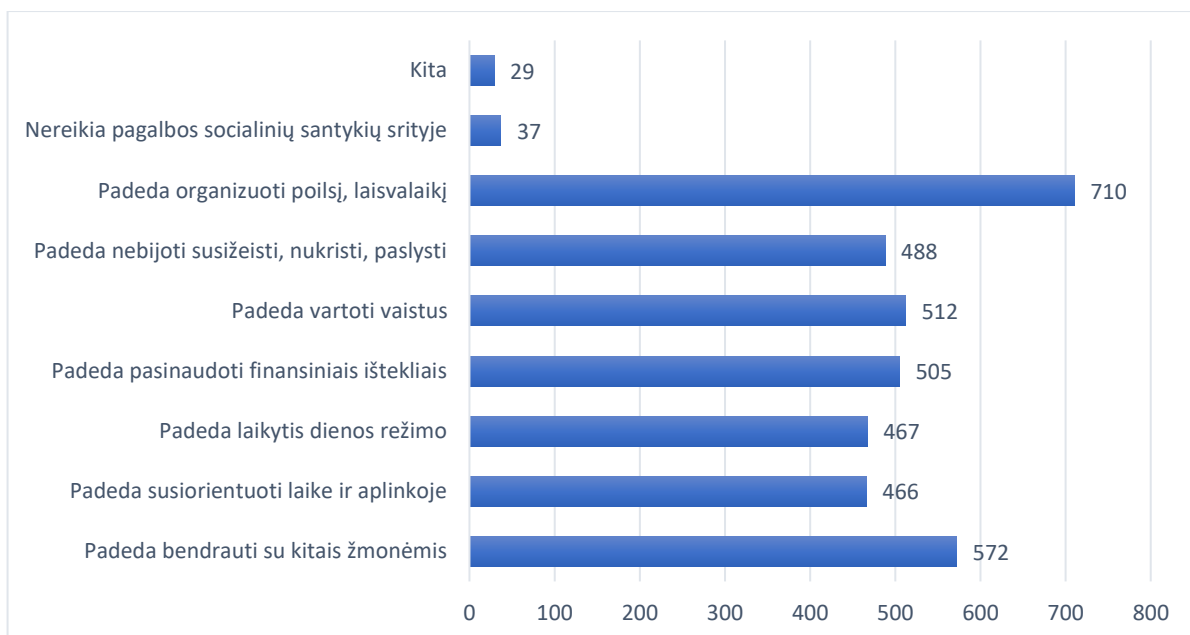
Analizuojant asmeninės pagalbos gavėjų atsakymus apie tai kokią pagalbą maitinimosi procese jiems teikia asmeninis asistentas, pastebima, kad tik nedidelei daliai apklaustųjų asmeninis asistentas padeda palaikydamas stalo įrankius, nors tai įeina į asmeninio asistento funkcijas, jei asmuo pats to padaryti nepajėgia. Galima daryti prielaidą, kad tai susiję su tuo, kad asmeninio asistento paskirtį suteikti asmeninę pagalbą, skatinant asmens savarankiškumą, bet ne atliekant tam tikro veiksmo už asmenį daugelis asmeninių asistentų supranta labai tiesmukai.

Tyrimo dalyvių buvo klausama apie tai kokią pagalbą judant jiems teikia asmeninis asistentas. Analizuojant respondentų atsakymus, pastebėta, kad absoliuti dauguma (N=873) respondentų nurodė, kad asmeninis asistentas jiems suteikia palydimąją pagalbą palydint juos iš taško A į tašką B (žr. 9 pav.).

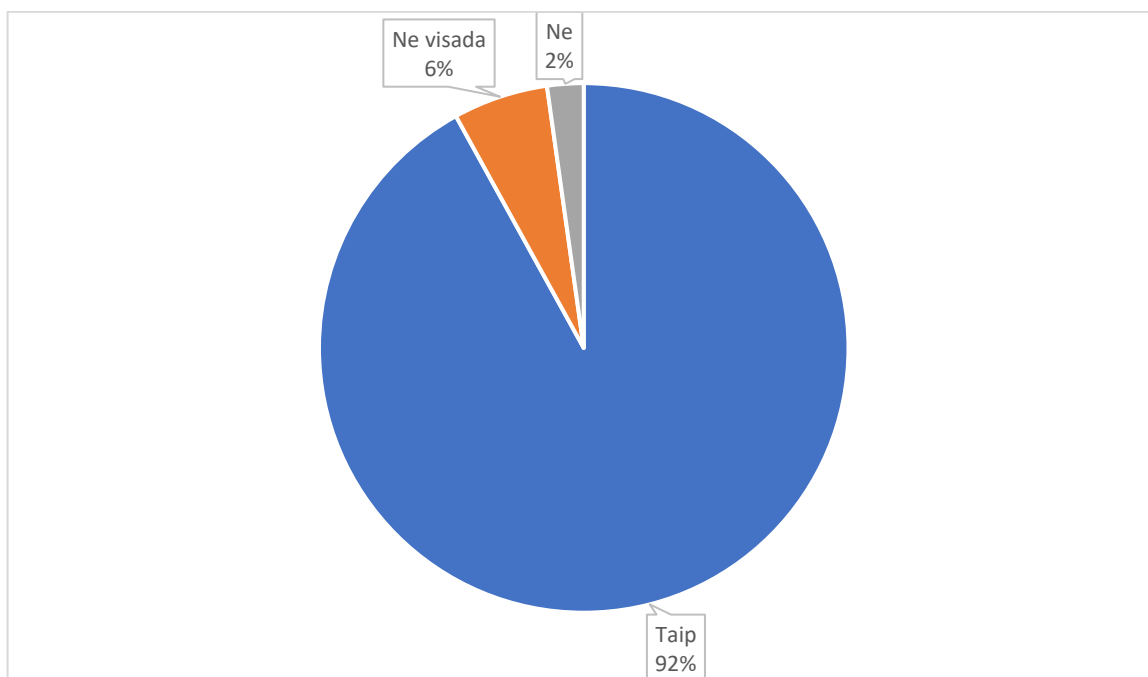
9 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tai kokią pagalbą judant jiems teikia asmeninis asistentas (N)

Analizuojant tyrimo dalyvių atsakymus apie tai kokią pagalbą socialinių santykių srityje jiems teikia asmeninis asistentas, pastebėta, kad daugumai respondentų (N=710) asmeninis asistentas padeda organizuoti poilsį, laisvalaikį. Tik 37 respondentai nurodė, kad jiems nėra reikalinga pagalba socialinių santykių srityje (žr. 10 pav.).

10 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tai kokią pagalbą socialinių santykių srityje jiems teikia asmeninis asistentas (N)

Analizuojant respondentų atsakymus apie tai ar respondentai gauna asmeninio asistento pagalbą tiek valandų ir dienų kiek jiems reikia, pastebėta, kad didžioji dalis (92 proc. (N=952)) asmeninio asistento pagalbą gauna tiek valandų ir dienų kiek jiems reikia. 6 proc. respondentų (N=60) nurodė, kad ne visada gauna asmeninio asistento pagalbą tiek valandų ir dienų kiek jiems reikia. 2 proc. apklaustųjų (N=23) nurodė, kad negauna asmeninio asistento pagalbos tiek kiek jiems reikia (žr. 11 pav.).

11 pav. Ar gaunate pagalbą tiek valandų ir dienų, kiek Jums reikia? (N)

Asmeninės pagalbos gavėjų, nurodžiusių, kad reikiamą pagalbą gauna ne visada arba jos negauna tiek kiek reikia, buvo prašome nurodyti kokiais atvejais jie negauna jiems reikalingų paslaugų arba jas gauna tik iš dalies. Atsakymą į šį klausimą pateikė 73 respondentai. Analizuojant respondentų atsakymus pastebėta, kad respondentai jiems reikalingos pagalbos nesulaukia pasibaigus darbo valandoms, tuomet kai yra išnaudojamos jiems paskirtos asmeninės pagalbos teikimo valandos, savaitgaliais iš švenčių dienomis, nors taip neturėtų būti. Teikti pagalbą savaitgaliais, švenčių dienomis tikrai galima ir reikia jei toks poreikis. O jei išnaudojamos paskirtos valandos ir tarkim kelis mėnesius matoma, kad žmogui nepakanka tų valandų, tada jau pervertinimą reikėtų daryti. Taip pat reikėtų atsižvelgti, kad asmens poreikis gali keistis ir lanksčiau planuoti pagalbos teikimo grafikus:

„Kadangi esu dirbantis asmuo neužtenka pagalbos tik darbo dienomis ir valandomis, norėčiau papildomų 8valandų laisvalaikiui - pramogoms, kelionėms.“;

„Laiką reikia suplanuoti mėnesiui į priekį ir grafikas būna nepajudinamas. Visiška nesąmonė. Dažnai tenka prisitaikyti prie to, kada ateina asistentė, o ne kada iš tikrųjų galiu/noriu/reikia. Kartais jau esu pavargusi/blogai jaučiuosi kažką veikti ir tų valandų negaliu perkelti kitai dienai. Juk negaliu nuspėti, kad kažkurią dieną bus ligos paūmėjimas ar pan. (Norėčiau pažymėti, kad savo asistentei priekaištų neturiu.)“;

„Gaunu tris valandas per dieną, man per mažai paskirta socialinės darbuotojos valandų. Esu senyvo amžiaus, trūksta bendravimo. Norėčiau gauti daugiau asmeninio asistento valandų“;

„Pagalbos reikia savaitgaliais ir naktimis“

„Kartais neužtenka valandų“;

„Asmeninis asistentas neturi galimybės tiek skirti valandų, nes dirba ir su kitais žmonėmis“;

„Norint nuvykti toliau bijau, kad nepakaks turimo laiko“;

„Vaikui susirgus ar atsiradus kitų nepalautų reikalų (pvz. susirgus seneliams, kai guldė į ligoninę, pas gydytoją vedant kitą vaiką ir t.t.) kai reikia nenumatyta kažkam ilgesį laiką pabūti su vaiku, reikia kreiptis, kad būtų padidintas valdų kiekis, o dažniausia poreikis paaiškėja netikėtai, nenumatyta“;

„Noriu paslaugas gauti kiekvieną dieną“;

„<...> kai pas daktarus reikia tai tada maža valandų, reikia labai skubėti.“;

„Savaitgaliais, kadangi tai nėra numatyta teisės aktuose, dėl asmeninės pagalbos – Apraše“;

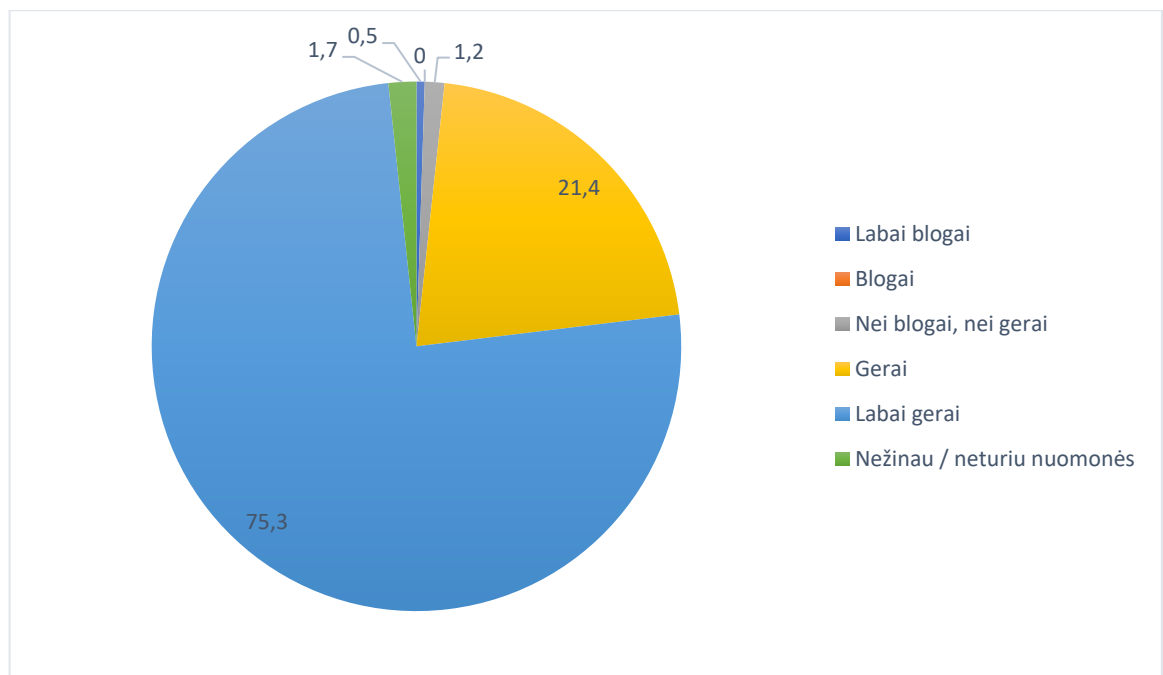
„Negaunu pagalbos per išeigines dienas.“;

„Kai asistentui reikia kuo greičiau reikia skubėti pas kita klientą ir prašo, kad aš jį išleisčiau anksčiau arba turi mieste kitu reikalą.“;

„Man asmeninis asistentas reikalingas tada kai man nepaskirtu laiku vyksta kokie nors renginiai ir aš noriu, kad asistentas mane lydėtų ("kaip budintis asistentas")“;

„Gaila, kad galiu pagalbą gauti tik dienos metu, o norėčiau, kad galėčiau ir į teatrą, kiną ir kitus renginius papulti, bet tai vyksta vakarais.“;

Tyrimo dalyvių buvo prašoma nurodyti, kaip jie vertina jiems teikiamą asmeninio asistento pagalbą. Analizuojant atsakymus pastebėta, kad dauguma asmeninės pagalbos gavėjų jiems teikiamą asmeninę pagalbą vertina teigiamai. Didžioji dalis – 75,3 proc. (N=779) nurodė, kad asmeninę pagalbą vertina labai gerai. 21,4 proc. (N=221) gerai įvertino jiems teikiamą asmeninio asistento pagalbą. 1,2 proc. respondentų (N=12) nurodė, kad jiems teikiamą asmeninę pagalbą vertina nei blogai, nei gerai. Nebuvo ne vieno respondento, nurodžiusio, kad asmeninę pagalbą vertina blogai. 0,5 proc. respondentų (N=5) nurodė, kad asmeninę pagalbą vertina labai blogai, tačiau analizuojant šių respondentų pateiktus argumentus apie tai kodėl jie taip įvertino, pastebima, kad respondentai pateikė teigiamą vertinimą apibūdinančius argumentus bei nurodė, kad jiems netrūksta jokios asmeninio asistento pagalbos: „Man tapo daug geriau gyventi“, „Mus viskas tenkina“, „Gyvenimo kokybė labai pagerėjo. Lengviau susitvarkyti buityje, su vaikais, finansais ir laiko planavimu.“. Todėl tikslinga šiuos 5 respondentų asmeninės pagalbos įvertinimus vertinti kaip klaidingus. 1,7 proc. (N=18) nurodė, kad nežino arba neturi nuomonės (žr. 12 pav.).

12 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal taip kaip jie vertina jiems teikiamą asmeninio asistento pagalbą (proc.)

Analizuojant respondentų pateiktus argumentus, kodėl jie taip jiems teikiamą asmeninio asistento pagalbą, pastebėta, kad tyrimo dalyviai teigiamai vertina jiems teikiamą asmeninio asistento pagalbą, nes tai atliepia jų poreikius, yra jiems reikalinga, bei skatina juos būtų savarankiškesniais:

„Ši paslauga man labai reikalinga dėl negalios, yra lengviau susitvarkyti ir atlikti kai kuriuos darbus, kuriuos pačiai savarankiškai padaryti būtų sunku.“;

„Psichologinė sveikata ženkliai pagerėjo, nuotaika puiki, priežiūra profesionali, užimtumas planuojamas kasdien ir labai turiningas, jaučiuosi labai saugi ir rami, nebepatiriu depresijos atakų.“;

„Todėl, kad asmeninis asistentas patenkina mano lūkesčius, galiu gyventi pilnavertį gyvenimą.“;

„Su asistentės pagalba daug daugiau nuveikiu. Turiu judėjimo negalią, su asistentės pagalba daugiau laiko praleidžiu lauke, pasiekiu vietas trumpesniais maršrutais, kurių viena neįveikičiau. Rečiau pasinaudoju taksi paslaugom, o dažniau autobusu. Ji ne tik mano rankos ir kojos bet ir moralinė pagalba tomis dienomis, kai atrodo, kad visas pasaulis griūna.“;

„Teikia pagalbą namuose ir viešojoje aplinkoje, o tai man labai reikalinga ir naudinga, skatina mane savarankiškumui kas būtiną kasdieniame gyvenime. Labai bendraujantis, darbštus ir atsakingas asmeninis asistentas.“;

„Be lydinčio vyro mūsų sūnus negali būti, nes jam netikėtai kyla pykčio priepuoliai, tokiu atveju reikia apsaugoti kitus žmones ir aplinkos daiktus, geriausiai pavyksta, jei išeina užbėgti priepuoliui už akių pastebėjus pirmus požymius ir jo išvengti. Asistentas užtikrina apsaugą, pakankamą fizinį aktyvumą, bendravimą, organizuoja veiklas, palydi į užsiėmimus, kai tokie būna, palaiko gerą nuotaiką“;

„Atsiradus asistentui galima žymiai lanksčiau planuoti savo laiką, nebereikia ieškoti ir prašyti draugų ar giminaičių, kad palydėtų kur nors. Puiku, kad galima rinktis pažįstamą žmogų kurio tu pats pasitiki ir nereikia papildomai aiškinti neregio gyvenimo subtilybių.“;

„Mano socialinės asistentės padeda man atliekant visas norimas ir reikiamas funkcijas, idant gyvenčiau visavertiškai, galėčiau užsiimti kūrybine veikla, realizuočiau savas idėjas, būčiau aktyvi socialinio gyvenimo dalyvė, besireiškianti viešojoje erdvėje tiek virtualioje, tiek fizinėje realybėje.“;

„Todėl, kad mano asistentė yra labai įsiklausantis ir dėmesingas žmogus, nori savo pagalbą atlikti kiek įmanoma kokybiškiau. Tarp mūsų yra geras ryšis. Be to, manau, kad labai svarbus dalykas, jog asistentę susiradau pats, o ji nebuvo man paskirta, todėl esu įsitikinęs, kad patys neįgalieji arba jų artimieji (kai neįgalieji negali to padaryti dėl mentalinių priežasčių) turėtų asistentus pasirinkti patys, o ne laukti paskyrimo iš tarpininkaujančių įstaigų.“;

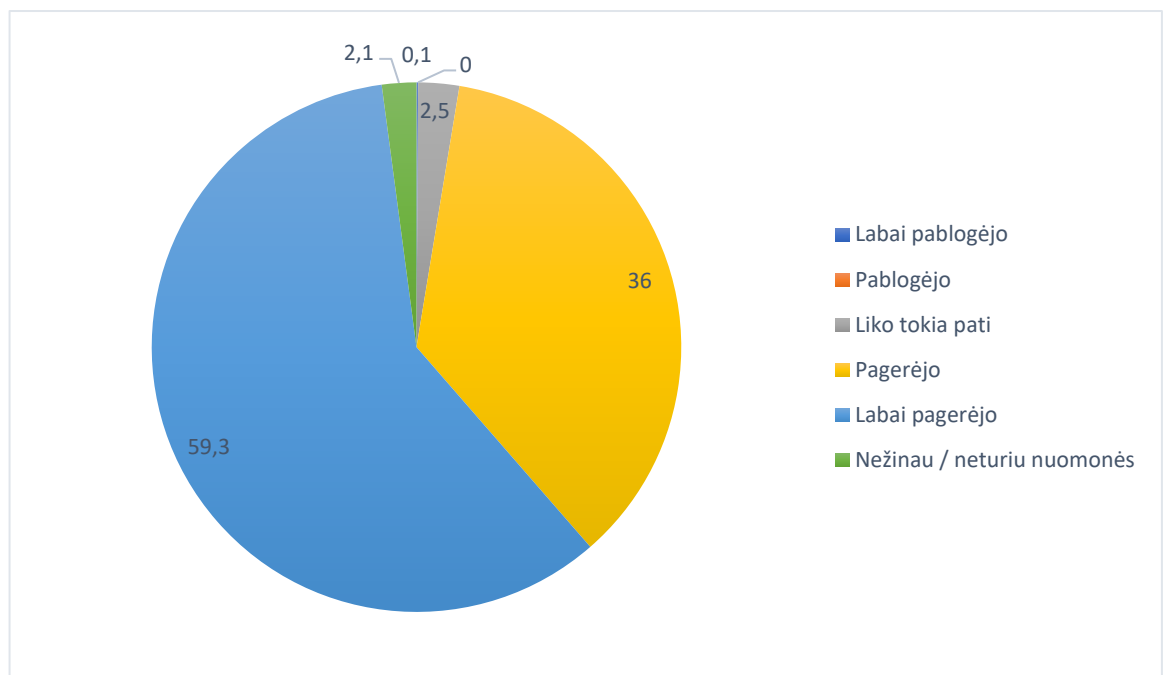
„Praleistas laikas su asmeniniu asistentu teigiamai veikia bendrą savijautą, padeda neatitrūkti nuo socialinio bendravimo.“;

„Atsižvelgiant į tai, kaip jaučiausi prieš paskiriant asmeninį asistentą, gyvenimas įgavo kitą "skonį". Atsirado bendravimo pojūtis, palengvėjo paprasčiausių buitinių rūpesčių sprendimas. Dažnai jausdavausi lyg vienas karys mūšio lauke, dabar turiu su kuo pasitarti. Vaikai retai mane aplanko, na o kaimynai geromis savybėmis nelabai pasižymi.“;

„Mano dukrai asmeninis asistentas padeda visose srityse, kadangi kompleksinė negalia. Esu dėkinga, nes turiu asmeninio laiko sau, kitiems šeimos nariams. Padeda visur ir visada, esu labai patenkinta asmeninio asistento pagalba ir tokia paslauga.“;

„Padeda išgyventi ir suteikia norą gyventi pilnavertį gyvenimą, Be jos pagalbos būtų begalo sunku. Labai džiaugiuosi turėdama tokią gerą asistentę.“;

Asmeninės pagalbos gavėjų buvo prašoma įvertinti tai kaip pasikeitė jų gyvenimo kokybė pradėjus naudotis asmeninio asistento pagalba. Analizuojant tyrimo dalyvių atsakymus, pastebima, kad didžioji dalis respondentų – 59,3 proc. (N=613) nurodė, kad pradėjus naudotis asmeninio asistento pagalbą jų gyvenimo kokybė labai pagerėjo. 36 proc. (N=372) respondentų nurodė, kad jų gyvenimo kokybė pagerėjo. Tik 2,5 proc. (N=26) respondentų nurodė, kad jų gyvenimo kokybė liko tokia pati. Nebuvo ne vieno respondento, nurodžiusio, kad jo gyvenimo kokybė pablogėjo pradėjus naudotis asmeninio asistento pagalba. Vienas respondentas nurodė, kad pradėjus naudotis asmeninio asistento pagalba jo gyvenimo kokybė labai pablogėjo, tačiau taip pat nuoroda, kad asmeninio asistento pagalbą vertina labai gerai, bei nurodė, kad netrūksta jokios asmeninio asistento pagalbos. Todėl tikslinga šį respondento įvertinimą vertinti kaip klaidingą, 2,1 proc. (N=22) tyrimo dalyvių nurodė, kad nežino arba neturi nuomonės (žr. 13 pav.).

13 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tai kaip jie vertina jų gyvenimo kokybės pokytį pradėjus naudotis asmeninio asistento pagalba (proc.)

Tyrimo dalyvių buvo prašoma nurodyti kokios asmeninio asistento pagalbos jiems trūksta. Tyrimo dalyvių išsakytos nuomonės dėl asmeninio asistento pagalbos trūkumo pateikiamos lentelėje (žr. 1 lentelę).

Kategorija	Dažnis	Pagrindžiantis teiginys
------------	--------	-------------------------

<p>Valandų, skirtų teikti asmeninę pagalbą, trūkumas</p>	<p>74</p>	<p>„Šiuo metu trūksta tik, kad jis pagelbėtų visomis darbo dienomis ir darbo valandomis, kai dukra ar jos šeimos nariai dirba, jausčiausi saugi ir rami, taip pat ir namiškiams nereikėtų dėl manęs nerimauti, grįžinėti iš darbų.“;</p> <p>„Reiktų pagalbos su vaistais naktį.</p> <p>Pastaba: reiktų apmokyti slaugos pagrindų, tai labai padėtų tiek asistentui tiek klientui.“;</p> <p>„Kad padėtų naktį“;</p> <p>„Stengiamės viska sutarti draugiškai. Trūksta asistentui daugiau lankstumo, ne visuomet per sniegą, lietų ar dėl sveikatos (neplanuotai ištinka širdies priepuoliai, pragulos, skausmai) galiu keliauti kartu į parduotuvę, atsiimti siuntos ir pan. tai būtų puiku leisti jiems lanksčiau tai atlikti, ar kad kartu nusistatyti ko man tikrai reikia.“;</p> <p>„Švenčių ir nedarbo dienomis“;</p> <p>„Norėtųsi, kad ilgėtų paslaugų teikimo laikas“;</p> <p>„Daugiau valandų“;</p> <p>„Galbūt kartais norėtųsi dar ilgesnio laiko, ypač galvojant apie vasarą, jeigu ketinčiau išvykti atostogauti, tačiau galbūt pavyks ir esamu valandų skaičiumi tai suderinti. Papildomų paslaugų šiuo metu netrūksta.</p> <p>Galvojant apie apskritai pagalbą, kuri būtų man reikalinga - transportas, pritaikytas automobilis, kuriuo gulomis ir su visais reikiamais aparatais galėčiau būti transportuojama.“;</p> <p>„Reikalingas būtų budintis asistentas, kai prireikia pagalbos netikėtai, kartais gali būti ir poreikis ir naktį bei savaitgalių metu“;</p> <p>„Pagal aprašą vertėtų praplėsti asmeninio asistento teikiamas paslaugas. Pvz.: kaip yra kitose šalyse, ypač Skandinavijos šalyse asistentai padeda ir naktį, be to neturėtų būti ribojamos pagalbos valandos bendrai ir valstybė turėtų garantuoti visiškai savarankiškumą per asmeninio asistento paslaugą.“;</p> <p>„Norėčiau kiekvieną dieną turėti tokį asistentą“;</p> <p>„Asmeninė pagalba reikalinga yra 24 val. per parą Reikalinga, kad dirbtų ne vienas asmeninis asistentas (pagal tvarką gali būti paskirti ir keli asmeniniai</p>
--	-----------	---

		<p>asistentai – tyrėjų pastaba). Tuomet būtų patenkinti ir visi kiti individualūs žmogaus poreikiai.“;</p> <p>„Kad asmeninis asistentas man pagalbą suteiktų tada kada aš noriu“;</p> <p>„Galėtų asmeniniam asistentui apmokėti daugiau kai veža pas gydytoją, nes kartais prabūname 5 valandas“.</p>
Pavėžėjimo paslaugos, teikiamos asmeninio asistento, trūkumas	10	<p>„Pervežimo paslaugų.“;</p> <p>„Kad asmeninis asistentas vairuotų automobilį.“;</p> <p>„Asistento su pritaikytu transportu, kad savaitgaliais ir švenčių dienomis galėčiau išvykti iš namų.“;</p> <p>„Pavėžėjimo pagalbos už kurią nereikėtų mokėti pačiam.“;</p> <p>„Apmokėjimo ar kompensavimo už kurą asmeniniam asistentui kuris teikia palydėjimo paslaugą“.</p>
Riboti asmeninės pagalbos gavėjų finansiniai ištekliai susimokėti už asmeninę pagalbą	10	<p>„Nera pigu“;</p> <p>„Norėčiau gauti daugiau valandų, tačiau neturėčiau iš ko susimokėti“;</p> <p>„Šiuo metu viskas tenkina išskyrus kainą. Jis dydis neskatina dirbti ir užsidirbti. Apmokėjimo skaičiuotė nėra logiškai pagrįsta. Ji neaiški žmonėms ir tai tampa kliūtimi naudotis tiems kuriems pagalbos reikia.“;</p> <p>„Asmeninio asistento kitokios pagalbos netrūksta. Tik per brangios paslaugos“;</p> <p>„Norėčiau daugiau valandų, bet brangu“;</p> <p>„Visko užtenka. Tik primokėti brangoka“.</p>
Pagalba asmeninės pagalbos gavėjui, kuri nenumatyta asmeninės pagalbos teikimo tvarkos apraše ¹	15	<p>„Kartais reikia pagalbos sunkiems fiziniams darbams atlikti“;</p> <p>„Dėl fizinės negalios, tos pagalbos kur man reikia, dažnai asmeninio asistento kai kurios taisyklės neleidžia daryt. Todėl kartais reikia artimo žmogaus, kuris viską ką reikia padarys.“;</p> <p>„Regos neįgaliesiems labai svarbi informacijos įgarsinimo paslauga, klausimynuose to nėra“;</p> <p>„Mokantis užsienio kalbų“;</p>

¹ Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2021 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. A1-478 „Dėl Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo 25-1 straipsnio įgyvendinimo“ patvirtintas asmeninės pagalbos poreikio nustatymo ir asmeninės pagalbos teikimo tvarkos aprašas. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/73f11e10da2c11eb9f09e7df20500045>

		<p>„Segant ar po ligos, kad padėtų apsirengti, atsiprausti.“;</p> <p>„Nuolatinio, kasdieninio maisto gaminimo.“;</p> <p>„Daugiau pagalbos higienos srityje“;</p> <p>„Kad galėtų nukirpt nagus ir atlikti panašius darbus.“;</p> <p>„Pagalbos perkant prekes (drabužius ir namų apyvokos reikmenis)“;</p> <p>„Norėčiau, kad gamintų man maistą, be mano pagalbos“;</p> <p>„Daugiau norėčiau pagalbos su informacinėmis technologijomis“;</p> <p>„Asmeniniai asistentai turi rūpintis ir neįgalių asmenų gyvūnais (šunimis, katinais, ir paukščiais)t todėl už šią paslaugą asmeniniams asistentams turi būti apmokama.“.</p>
Pagalbos buityje	14	<p>„Pagalbos buityje, namų ruošoje“;</p> <p>„Tvarkyti kambarius, Valyti langus“;</p> <p>„Pagalbos ūkio darbuose“;</p> <p>„Pagalbos ūkinėje veikloje, pagalbos prižiūrint gyvenamas patalpas, medicininės pagalbos ir kt.“;</p> <p>„Norėtūsi, kad dirbtų ir ūkio darbus“;</p> <p>„Namų ruošoje (tvarkantis namus)“;</p> <p>„Fizinės pagalbos ūkinėje veikloje.“.</p> <p>„Pagalbos buities darbuose“.</p>
Palydėjimo pagalbos trūkumas	11	<p>„Keliant neįtenka darbo valandų.“;</p> <p>„Sporto sales, važinėjimo į ją“;</p> <p>„Trūksta asmeninio asistento paslaugų lankantis sporto klube, keliant tarp miestų bei į užsienį.“;</p> <p>„Daugiau galimybių išvažiuoti iš namų, kultūros, sveikatinimosi srityje(baseinas ir pan.)“;</p> <p>„Trūksta nuo pavasario daugiau išvykimo, labai norėčiau pavažinėti po kitus rajonus, noriu pasigrožėti gamta.“;</p> <p>„Nuoširdaus bendravimo, pavažinėjimo nors ir trumpus atstumus, bet tam trūksta valandų.“;</p> <p>„Palydėjimo pas gydytojus Vilniuje“;</p> <p>„Palydėjimo į vasaros stovyklą <...>“;</p>

		„Palydėjimo vykstant į kitą miestą“.
--	--	--------------------------------------

1 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal nurodytą asmeninės pagalbos trūkumą

Analizuojant asmeninės pagalbos gavėjų atsakymus apie tai kokios asmeninio asistento pagalbos jiems trūksta, pastebima, kad didžioji dalis respondentų (N=74) nurodė susiduriantys su valandų, skirtų teikti asmeninę pagalbą trūkumu. Galima daryti prielaidą, kad esant didesniai asmeninės pagalbos valandų poreikiui, asmeninės pagalbos gavėjams nėra nustatomas didesnis asmeninės pagalbos valandų poreikis. Tačiau dėl apklausos apribojimų, nėra aišku, kodėl nenustato tų valandų daugiau. Nes pagal Asmeninės pagalbos teikimo tvarką nėra taip, kad tik asmuo sprendžia kiek jam valandų reikia, bet vertina ir socialinis darbuotojas. Nes, pavyzdžiui, jei reikia pagalbos ūkyje, tai tikrai tam nebus skirta valandų ir tai bus teisinga. Bet jei žmogus nori savaitgalių ar po darbo valandų, nes į koncertą nori ar kažką kitą veikti, tada turėtų būti skiriama. Taip pat tokius respondentų atsakymus galima sieti su tuo, kad asmeninės pagalbos teikėjų galimybės teikti asmeninę pagalbą ne darbo metu, naktimis, savaitgaliais ir švenčių dienomis yra ribotos. Taip pat pastebima, kad teikiant asmeninę pagalbą labai svarbu užtikrinti lankstumo principo laikymąsi, kad pagalbos gavėjas gautų jam reikalingas paslaugas tada kada jam jos yra būtinos. Atkreiptinas dėmesys, kad atsitikus kokiam nors nenumatytam įvykiui, pvz. paslaugų gavėjo liga, yra rizika, kad asmuo negaus jam reikalingų asmeninės pagalbos paslaugų. Pažymėtina, kad asmeninės pagalbos gavėjai išsakė poreikį, kad asmeninė pagalbą turėtų būtų teikiama po darbo valandų, naktimis, savaitgaliais ir švenčių dienomis. Manome tikslinga, kad esant tokiam poreikiui, būtų užtikrinama reikalinga pagalba, pasitelkiant asmeninės pagalbos teikėjo turimus išteklius, pavyzdžiui, budintį asmeninį asistentą.

Dalis tyrimo dalyvių (N=10) nurodė norintys, kad asmeninis asistentas teiktų pavėžėjimo paslaugas.